

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

**Sondaj privind accesul la finanțare al
companiilor nefinanciare din România și
capacitatea acestora de a face față unor
condiții financiare nefavorabile**

Iunie 2014

Sinteză

În opinia firmelor, *proprii indicatori economici generali*, alături de *gradul de îndatorare*, au rămas în mare măsură neschimbați, în timp ce *profitabilitatea* a scăzut, în perioada analizată (octombrie 2013 – martie 2014).

Conform firmelor, *accesul la finanțare* nu reprezintă o provocare de o importanță ridicată. Cele mai semnificative dificultăți semnalate de companii în desfășurarea activității lor sunt: nivelul fiscalității, concurența și lipsa cererii.

Finanțarea bancară a fost o opțiune relativ puțin uzitată de către firme, majoritatea apelând în perioada octombrie 2013 – martie 2014 la surse interne de finanțare. Percepțiile asupra condițiilor de finanțare stabilite de către instituțiile financiare nu s-au modificat față de semestrul trecut. **Nivelul prea ridicat al dobânzilor și comisioanelor, cerințele privind valoarea sau tipul garanției, clauzele contractuale și birocrăția reprezintă, în această ordine, cele mai însemnate obstacole pentru companii în a accesa resurse financiare de la bănci și/sau IFN.** Cea mai mare parte a aplicațiilor pentru credite de la bănci și/sau IFN, din perioada analizată, s-a încheiat cu succes.

Accesarea de fonduri europene rămâne o soluție slab uzitată de firmele românești în vederea desfășurării activității lor.

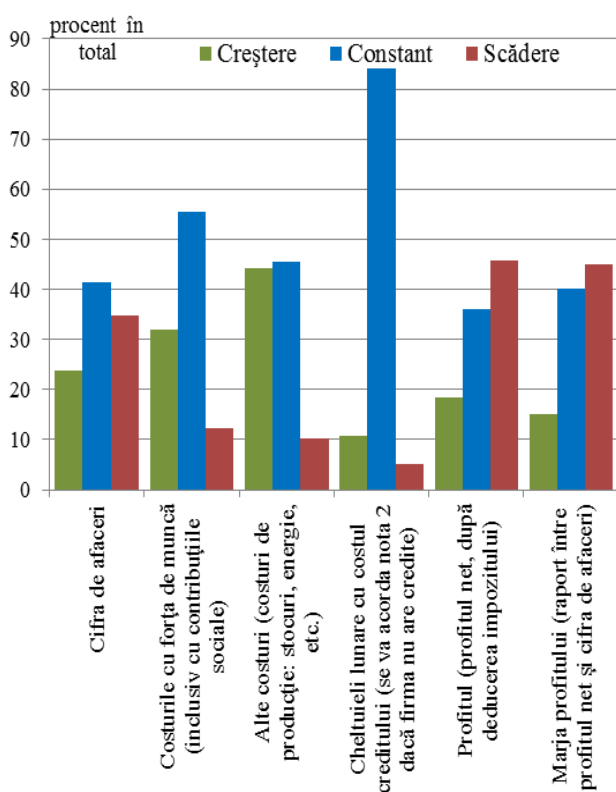
Firmele consideră că nu au o *capacitate mulțumitoare de a face față unor evoluții financiare nefavorabile privind cursul de schimb sau rata dobânzii*. Mare parte a firmelor care dețin credite apreciază că sunt afectate de *nivelul actual al dobânzilor* la creditele în lei și euro. Cele mai multe companii aleg varianta reducerii gradului de îndatorare datorită costului de finanțare.

A. Accesul la finanțare al companiilor nefinanciare

(A1) Evoluția principalilor indicatori economici în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Cele mai multe companii au declarat că cifra de afaceri și cheltuielile cu forța de muncă s-au menținut constante în intervalul octombrie 2013 – martie 2014. O parte însemnată dintre companii au raportat un declin al profitului, respectiv al marjei profitului (Grafic 1). Majoritatea covârșitoare a firmelor a declarat că nu s-au modificat cheltuielile cu costul creditului (84 la sută).

Grafic 1: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada octombrie 2013 – martie 2014, pentru companiile nefinanciare

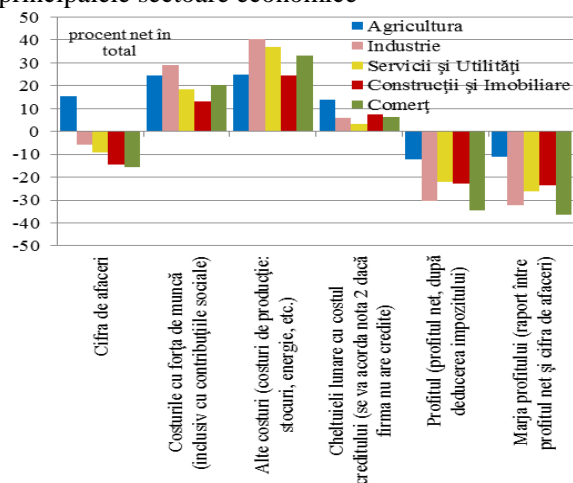
(aprilie – septembrie 2013). Pentru o pondere majoritară a companiilor, raportul dintre datorii și active s-a menținut neschimbat (circa 53 la sută), Grafic 3.

În structură, după mărimea firmei, corporațiile au raportat cifre care denotă o performanță economică și financiară superioară celorlaltor firme din eșantion (similar rezultatelor sondajului precedent). După sectorul de activitate, firmele din agricultură au înregistrat o evoluție mai bună decât companiile din celelalte sectoare de activitate (Grafic 2). Firmele din sectoarele *high-tech*¹ au înregistrat rezultate economice inferioare companiilor din sectoare *low-tech*. Totodată, companiile din sectoare *knowledge intensive* au performat mai bine din punct de vedere al cifrei de afaceri decât cele din sectoare *less knowledge intensive*.

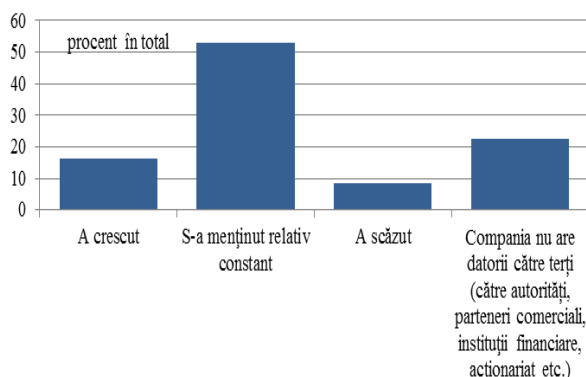
Datele cu privire la gradul de îndatorare al companiilor nu au înregistrat modificări notabile comparativ cu perioada aferentă sondajului anterior

¹ Sectoarele *high-tech* se referă la acele sectoare în care se desfășoară activități intensive în tehnologie. În cazul de față sectoarele *high-tech* includ și sectoarele *medium-high-tech*. Sectoarele *low-tech* se referă la acele sectoare în care se desfășoară activități puțin intensive în tehnologie. În cazul de față sectoarele *low-tech* includ și sectoarele *medium-low-tech*. Sectoarele *knowledge intensive* se referă la acele sectoare în care se desfășoară activități intensive în cunoaștere. Sectoarele *less knowledge intensive* se referă la acele sectoare în care se desfășoară activități puțin intensive în cunoaștere.

Grafic 2: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada octombrie 2013 – martie 2014, pe principalele sectoare economice

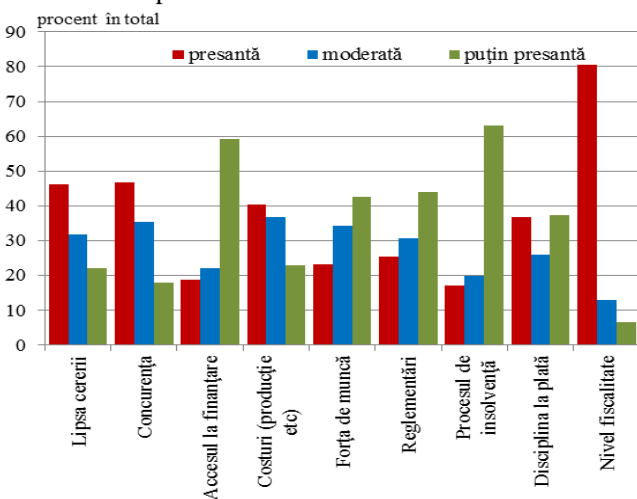
Grafic 3: Evoluția raportului datorii/active în perioada octombrie 2013 – martie 2014, pentru companiile nefinanciare

Cele mai presante probleme ale companiilor în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Comparativ cu sondajul precedent, firmele nu și-au schimbat percepția cu privire la cele mai presante probleme pe care le-au întâmpinat în activitatea lor din perioada octombrie 2013 – martie 2014. Scala de impact a acestor probleme, cu care se confruntă companiile, nu a suferit modificări în ansamblu. Pe primele 3 locuri se mențin *Nivelul ridicat al fiscalității*, *Concurența* și *Lipsa cererii* (acestea fiind văzute ca probleme presante de către 81 la sută, 47 la sută, respectiv 46 la sută din companii). *Accesul la finanțare* reprezintă o problemă pentru circa 19 la sută din companii (Grafic 4).

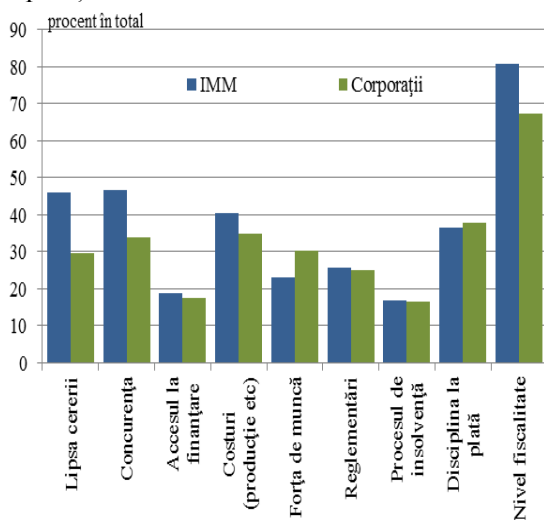
Grafic 4: Cele mai presante probleme ale companiilor nefinanciare în perioada octombrie 2013 – martie 2014

În structură, evoluțiile sunt mixte. *Accesul la finanțare* nu reprezintă o problemă la fel de mare pentru corporații și companiile exportatoare (comparativ cu ansamblul firmelor). Companiile din agricultură percep accesul la finanțare ca fiind o problemă cu o intensitate mai ridicată decât firmele din celelalte sectoare de activitate, deși primele sunt lideri în topul ponderilor firmelor care accesează credite bancare, după sectoare de activitate.

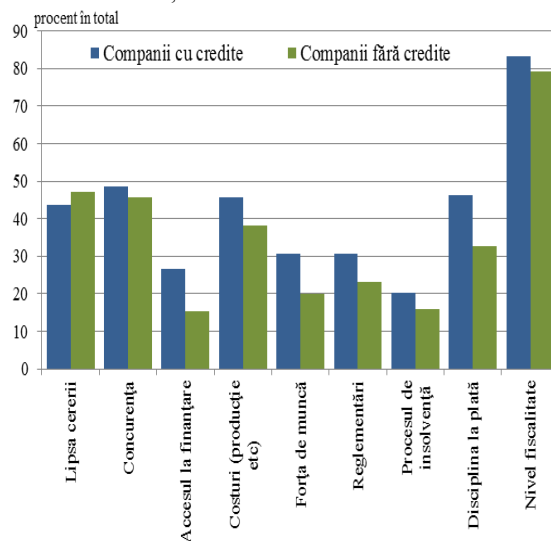
Firmele care dețin credite² apreciază că problemele cu care se confruntă (cu excepția *Lipsei cererii*) sunt resimțite cu o amplitudine mai ridicată decât de firmele care nu dețin credite³. O diferență notabilă de percepție se manifestă în cazul *Disciplinei la plată în economie*, această problemă având probabil un impact ridicat asupra capacității de onorare a serviciului datoriei de către companiile cu credite (Grafic 6).

Grafic 5: Cele mai presante probleme în perioada octombrie 2013 – martie 2014 ale IMM și corporațiilor

Nota: procentul în total se referă la numărul de companii care au notat problema ca fiind presantă sau foarte presantă în total număr companii respondente (întrebare cu grilă de notare de la 1-cea mai presantă problemă, la 5-cea mai puțin presantă problemă)

Grafic 6: Cele mai presante probleme în perioada octombrie 2013 – martie 2014 ale companiilor nefinanciare cu și fără credite contractate

Nota: procentul în total se referă la numărul de companii care au notat problema ca fiind presantă sau foarte presantă în total număr companii respondente (întrebare cu grilă de notare de la 1-cea mai presantă problemă, la 5-cea mai puțin presantă problemă)

(A2) Disponibilitatea surselor de finanțare

Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Firmele declară că utilizează relativ însemnat sursele de finanțare internă, în special *Reinvestirea profitului sau vânzarea de active* (44 la sută dintre respondenți). Accesarea de finanțare bancară rămâne modestă, fiind în scădere față de sondajul anterior (18 la sută dintre companii au apelat la cel puțin un produs bancar în perioada octombrie 2013 – martie 2014, față de 21 la sută în aprilie-septembrie 2013).

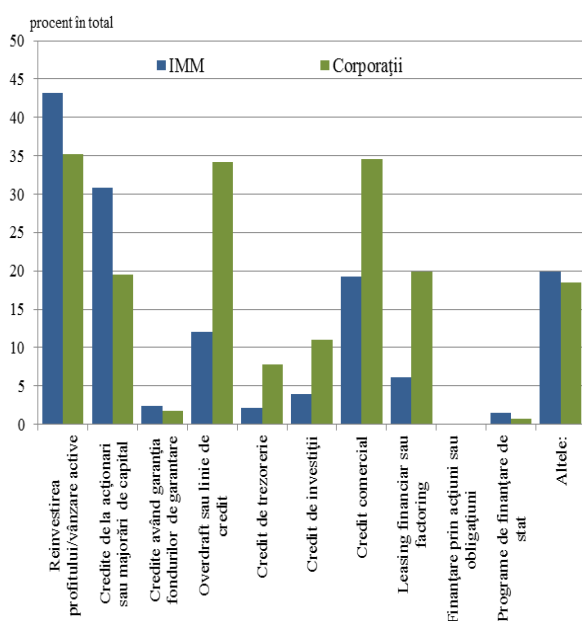
² Conform Anexa: Metodologie sondaj

³ Conform Anexa: Metodologie sondaj

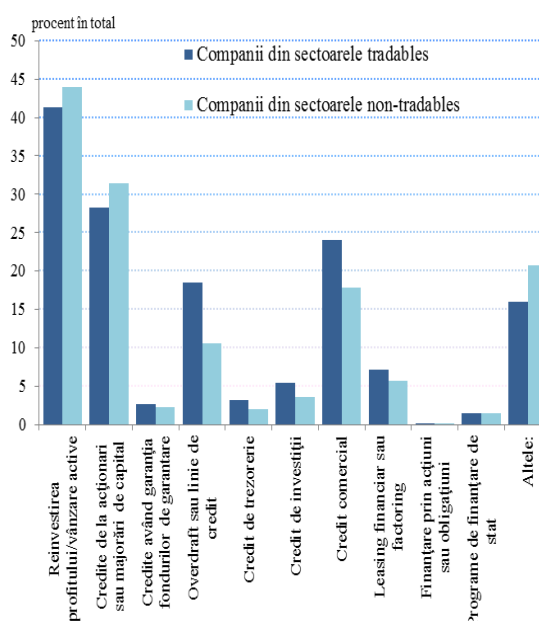
În timp ce IMM urmează evoluția la nivel agregat, corporațiile au accesat preponderent credite bancare (în proporție de 52 la sută), au apelat mai mult la leasing financiar decât IMM și la mai puțină finanțare internă (35 la sută dintre corporații au reinvestit profitul sau au vândut active pentru finanțare) (Grafic 7).

Finanțarea de pe piața de capital rămâne extrem de redusă. Nici o corporație nu a apelat la această sursă în perioada octombrie 2013 – martie 2014 și un număr extrem de mic de IMM respondente au emis acțiuni sau obligațiuni în intervalul menționat.

Grafic 7: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2013 – martie 2014, pentru IMM și corporații

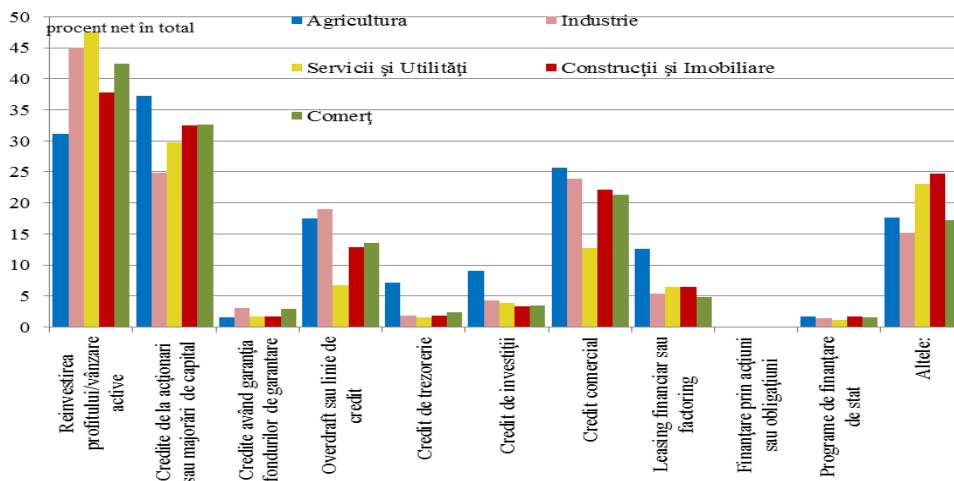
Grafic 8: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2013 – martie 2014, în funcție de sectoarele de bunuri comercializabile și necomercializabile

Firmele din agricultură și din industrie au apelat cel mai mult la credite bancare (34 la sută dintre firmele din agricultură, respectiv 25 la sută dintre firmele din industrie), în timp ce companiile din sectoarele servicii și utilități folosesc preponderent reinvestirea profitului sau vânzarea de active pentru finanțare (47 la sută), Grafic 9. Firmele care activează în sectoare producătoare de bunuri comercializabile⁴ (*tradables*) accesează mai mult credite de la bănci, leasing financiar sau credite comerciale decât firmele din sectoarele bunurilor necomercializabile (*non-tradables*). Această tendință pozitivă, remarcată și în sondajul anterior, poate indica susținerea unei creșteri economice sustenabile de către sistemul financiar și de către alți agenți economici, Grafic 8.

⁴ În categoria sectoarelor care produc bunuri comercializabile (*tradables*) au fost incluse companiile din agricultură, vânătoare și silvicultură, industrie și energie. În categoria *tradables* ar mai putea fi incluse și firmele care prestează servicii de transport internațional, comunicații, turism extern etc., însă statisticile disponibile nu permit identificarea distinctă și exactă a firmelor menționate. În categoria sectoarelor care produc bunuri necomercializabile (*non-tradables*) au fost incluse companiile din construcții, comerț și servicii și transport, depozitare și comunicații.

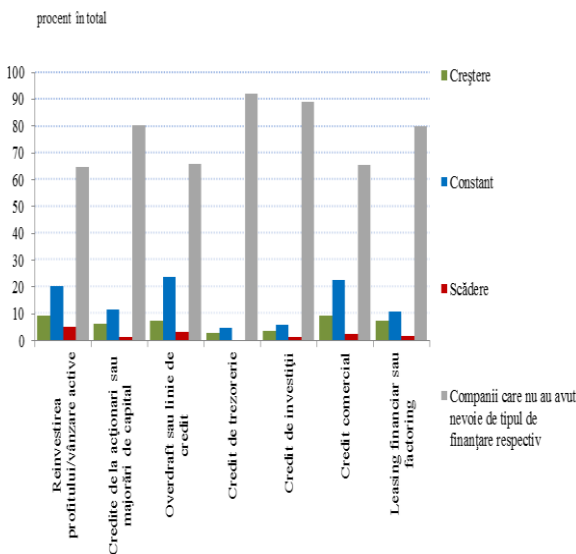
Grafic 9: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2013 – martie 2014, pe principalele sectoare de activitate

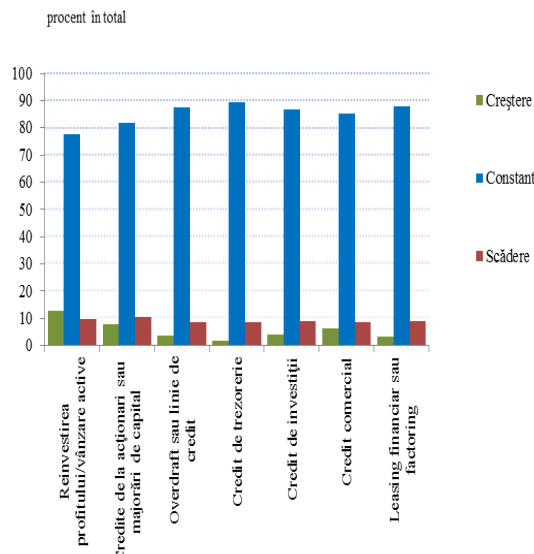
Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2013 – martie 2014 și perspective pentru perioada aprilie – septembrie 2014

Majoritatea firmelor care au accesat finanțare au declarat că utilizarea finanțării interne sau externe în perioada octombrie 2013 – martie 2014 a rămas relativ constantă. Acest rezultat confirmă așteptările indicate în sondajul anterior. Companiile au indicat că disponibilitatea surselor de finanțare se va păstra majoritar constantă și în următoarele 6 luni (aprilie - septembrie 2014), Grafic 10 și Grafic 11.

Grafic 10: Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Grafic 11: Perspective de evoluție a principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare pentru perioada aprilie – septembrie 2014

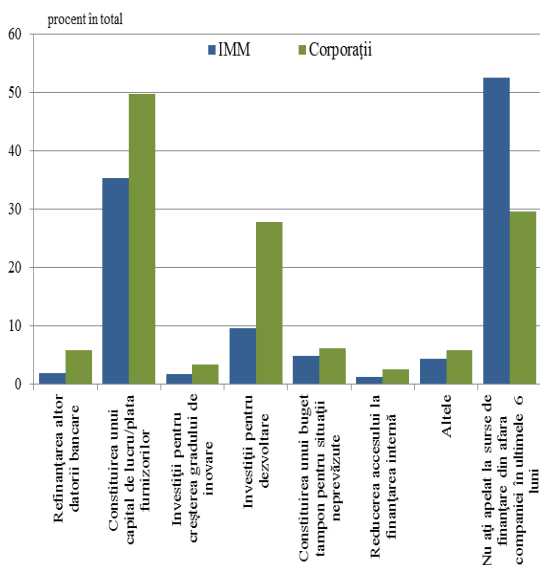
În cazul companiilor care au semnalat modificări, soldul net conjunctural indică o creștere marginală a accesului la finanțare internă în ultimele 6 luni și o scădere ușoară a disponibilității tuturor surselor de finanțare pentru următoarele 6 luni, cu excepția reinvestirii profitului sau vânzării activelor. Corporațiile au înregistrat o creștere mai mare a disponibilității tuturor surselor de finanțare, în termeni comparativi cu datele raportate de IMM, în perioada octombrie 2013 – martie 2014.

După sectorul de activitate, soldul net conjunctural relevă faptul că firmele din sectoarele construcții și imobiliare au înregistrat o ușoară creștere a utilizării tuturor tipurilor de finanțare, în perioada octombrie 2013 – martie 2014, în timp ce la nivelul celorlalte sectoare s-au remarcat evoluții mixte. În agricultură se remarcă o creștere marginală a creditului de investiții în ultimele 6 luni (6 la sută în sold net conjunctural).

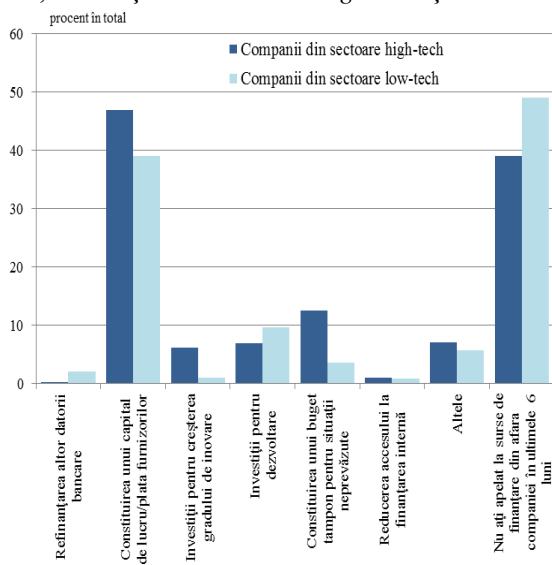
Destinații ale finanțării atrase de companiile nefinanciare, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

La nivel agregat, principala destinație a finanțării atrase de companii în perioada octombrie 2013 – martie 2014 a fost *Constituirea unui capital de lucru sau plata furnizorilor* (34 la sută dintre respondenți). Corporațiile au canalizat mai mult decât IMM sursele de finanțare către *Constituirea unui capital de lucru sau plata furnizorilor* (50 la sută dintre corporații față de 35 la sută dintre IMM), dar acestea sunt motivate mai mult și de realizarea de *Investiții pentru dezvoltare* comparativ cu IMM (28 la sută dintre corporații, față de 10 la sută dintre IMM), Grafic 12.

Grafic 12: Principalele destinații ale finanțării atrase de IMM și corporații, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Grafic 13: Principalele destinații ale finanțării atrase de companii, în perioada octombrie 2013 – martie 2014, în funcție de sectoarele *high-tech* și *low-tech*

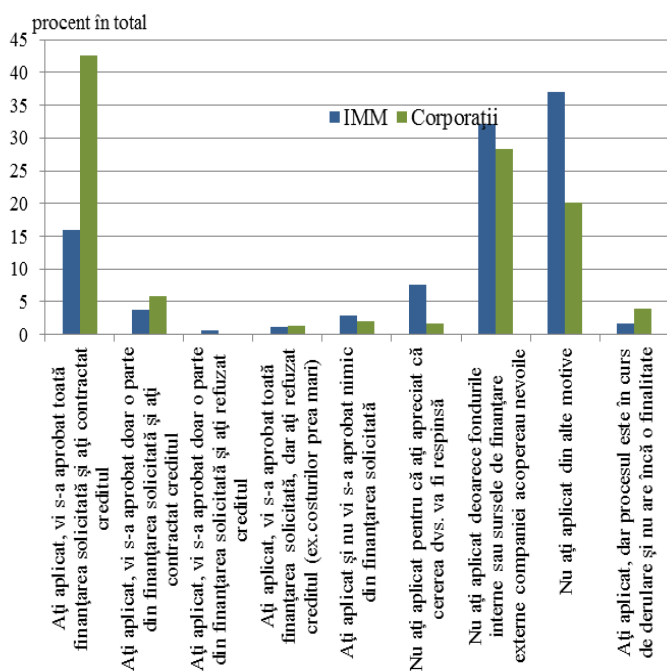

Firmele din sectoarele *high-tech* își canalizează mai mult finanțarea atrasă către *Investiții pentru creșterea gradului de inovare* comparativ cu firmele din sectoarele *low-tech* (6 la sută față de 1 la sută), Grafic 13. O parte importantă a finanțării atrase de către firmele din agricultură are ca destinații *Investiții pentru dezvoltare* și *Investiții pentru creșterea gradului de inovare* (25 la sută, respectiv 5 la sută dintre companiile care activează în agricultură).

Rata de succes a companiilor în accesarea de finanțare de la bănci și IFN în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Cea mai mare parte din companiile incluse în eșantion nu au apelat la finanțare de la bănci și/sau IFN în perioada analizată, această situație fiind similară semestrului precedent (aproximativ 70 la sută dintre respondenți).

Grafic 14: Rata de succes a IMM și corporațiilor în accesarea de finanțare de la bănci și IFN în perioada octombrie 2013 – martie 2014

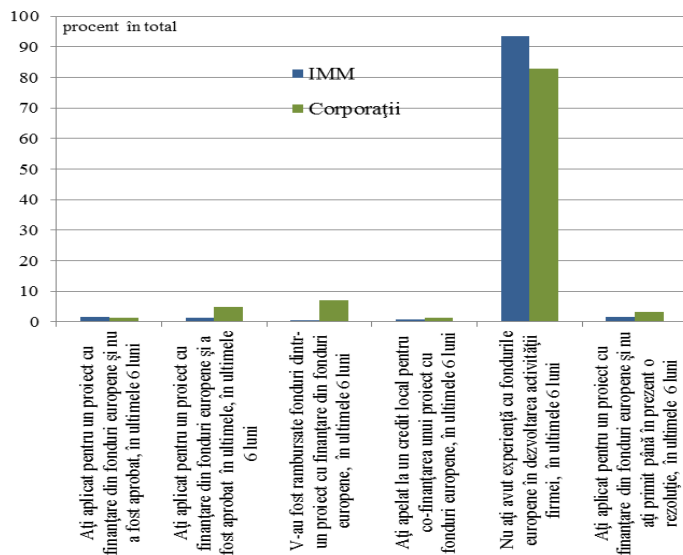
O proporție considerabilă a solicitărilor de credite de la bănci și/sau IFN s-a finalizat cu succes pentru firme (circa 73 la sută dintre companiile care au aplicat). În structură, iese în evidență apetența corporațiilor pentru credit bancar, precum și succesul acestora în a îl accesa în totalitate sau parțial (circa 49 la sută din corporații), Grafic 14. S-au înregistrat diferențe notabile între numărul companiilor cu activitate de comerț exterior care au aplicat și au primit credite, pe de o parte, și situația consemnată la

nivelul ansamblului firmelor, pe de altă parte (aproximativ 43 la sută exportatori și 41 la sută importatori au accesat finanțare bancară). Companiile din agricultură și cele din sectorul bunurilor comercializabile (*tradables*) au înregistrat o rată de succes superioară celei consemnate pentru totalul companiilor în atragerea de finanțare de la bănci și/sau IFN.

Accesarea de către companii a fondurilor europene

Aproape 3 la sută dintre companiile incluse în eșantion au declarat că au accesat fonduri europene în perioada de când acestea sunt disponibile până la începutul perioadei octombrie 2013 – martie 2014. Structura pe variante de răspuns cu privire la accesarea de către companii a fondurilor europene s-a menținut per ansamblu neschimbată.

Grafic 15: Accesarea fondurilor europene în perioada octombrie 2013 – martie 2014, de către IMM și corporații

Firmele din sectoarele bunurilor comercializabile (*tradables*) au arătat o deschidere mai mare spre dezvoltarea afacerilor prin intermediul fondurilor europene. Totodată, corporațiile au apelat într-o proporție superioară la astfel de resurse financiare decât IMM (Grafic 15). Pe sectoare de activitate, cele mai performante în a accesa fonduri europene s-au dovedit a fi firmele din agricultură, la polul opus situându-se companiile din sectorul comerț. Din perspectiva strategiei Europa 2020, răspunsurile relevă faptul că firmele din sectoare *high-tech* și cele din sectoare *low-tech* au apelat în egală măsură la fonduri europene, iar companiile din sectoare *knowledge intensive* au arătat un interes mai ridicat în a accesa fonduri comunitare nerambursabile decât companiile din sectoare *less knowledge intensive*.

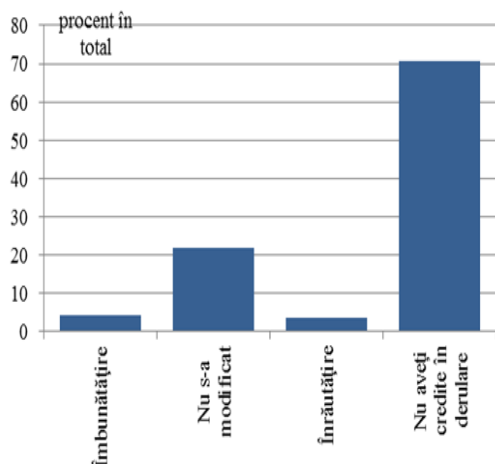
(A3) Condițiile și factorii de influență privind accesul la finanțare al companiilor

Relația companiilor cu băncile și IFN și percepția companiilor asupra termenilor și condițiilor, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

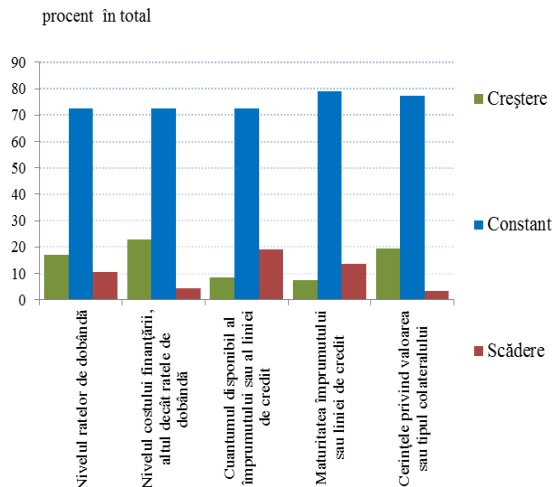
Numărul companiilor care nu dețin credite de la bănci și/sau IFN este în creștere comparativ cu semestrul precedent (71 la sută în perioada octombrie 2013 – martie 2014, față de 65 la sută în semestrul anterior). Pentru perioada analizată, se menține relația de relativă egalitate dintre numărul percepțiilor de îmbunătățire a relațiilor cu băncile și IFN și numărul celor de înrăutățire (Grafic 16).

În structură, ponderile cele mai ridicate de companii care dețin credite se regăsesc în rândul corporațiilor sau al firmelor care activează în sectorul agricultură. La polul opus se află IMM și companiile din sectorul servicii și utilități.

Grafic 16: Relația companiilor nefinanciare cu băncile și IFN, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

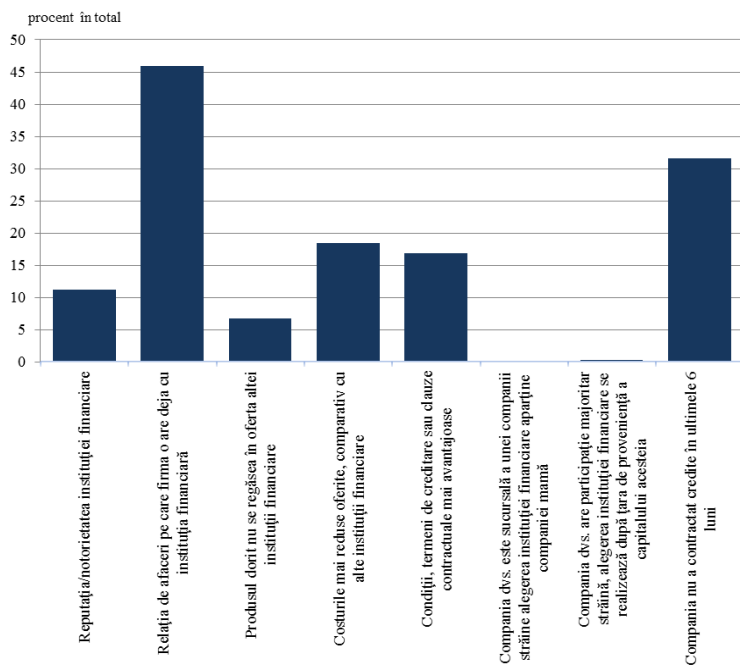

Grafic 17: Percepția companiilor nefinanciare cu credite în derulare, asupra termenilor și condițiilor aplicate de bănci și IFN, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Majoritatea companiile care dețin credite la bănci și/sau IFN apreciază că nu s-au modificat condițiile atașate creditelor deținute. Diferența dintre numărul celor care au răspuns că aceste condiții s-au înăspriț și numărul celor care consideră că s-au relaxat este minoră, cu excepția percepției asupra cerințelor privind valoarea sau tipul colateralului. În acest caz, proporția celor care consideră că acestea au crescut este net superioară ponderii celor care au răspuns că s-au diminuat (Grafic 17).

Grafic 18: Motivele pentru care companiile nefinanciare au apelat la instituțiile financiare de la care au luat credite în perioada octombrie 2013 – martie 2014

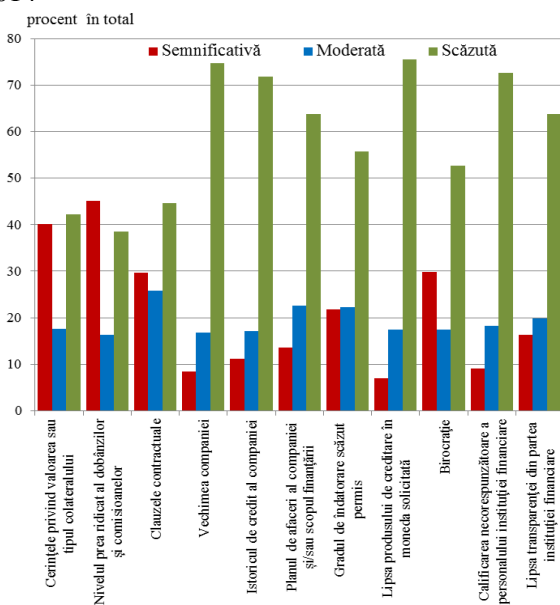

Motivul cel mai uzitat pentru care companiile care au contractat credite în ultimele 6 luni au ales o anumită instituție financiară este relația de afaceri pe care firma o deține cu aceasta din urmă (46 la sută dintre companiile cu credite), Grafic 18. În cazul corporațiilor se observă alegerea acestei variante de răspuns într-o proporție mult mai ridicată decât la nivelul ansamblului companiilor sau IMM.

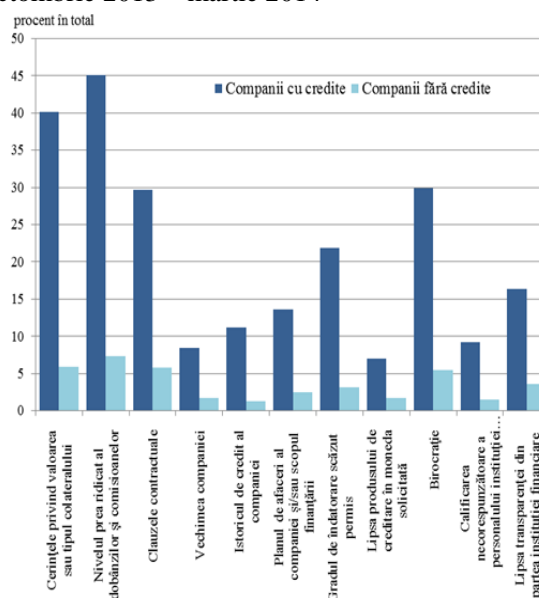
Principalele dificultăți întâmpinate de companii în accesarea de finanțare de la bănci și IFN, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Nivelul prea ridicat al dobânzilor și comisioanelor, cerințele privind valoarea sau tipul garanției, clauzele contractuale și birocrăția reprezintă, în această ordine, cele mai însemnate obstacole pentru companii în a accesa resurse financiare de la bănci și/sau IFN.

Grafic 19: Dificultățile întâmpinate de companiile nefinanciare cu credite în accesarea de finanțare de la bănci și IFN, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Grafic 20: Dificultățile întâmpinate de companiile nefinanciare cu credite și fără credite, în accesarea de finanțare de la bănci și IFN, în perioada octombrie 2013 – martie 2014

Nota: procentul în total se referă la numărul de companii care au notat dificultatea ca fiind mare sau foarte mare în total număr companii respondente (întrebare cu grilă de notare de la 1- foarte mare, la 5-foarte scăzută sau fără impact)

Impactul acestor termeni este în cea mai mare măsură resimțit de către cei care dețin deja credite bancare, companiile care nu au accesat finanțare de la bănci și/sau IFN fiind relativ neutre la aceste cerințe din partea instituțiilor financiare (Grafic 19 și Grafic 20). Situația observată per ansamblul companiilor se regăsește în linii mari și la nivelul IMM, însă corporațiile resimt mai puternic dificultățile exprimate la nivel agregat.

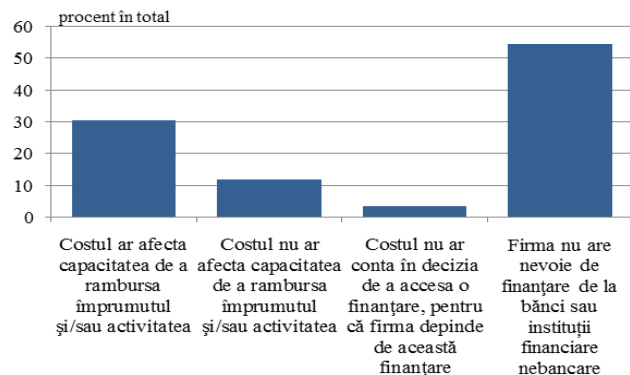
B. Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții financiare nefavorabile

(B1) Percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii)

Percepția asupra influenței costului de finanțare (în martie 2014)

O mare parte dintre firme (30 la sută) consideră că nivelul actual al costului finanțării deja afectează activitatea sau capacitatea companiei de a rambursa împrumutul, în timp ce 12 la sută declară ca nivelul costului finanțării nu le-ar afecta activitatea. Majoritatea companiilor au răspuns că nu au nevoie de finanțare de la bănci sau instituții financiare nebankare (54 la sută) (Grafic 21).

Grafic 21: Costul finanțării pentru companiile nefinanciare, în martie 2014

Disponibilitatea companiilor în termeni cantitativi de a achita o anumită sumă ca și cost lunar al unui credit este eterogenă, fapt explicabil prin puterea financiară diferită a acestora. Astfel, IMM ar fi dispuse să plătească o sumă lunară de 5 500 de lei (mediana valorilor indicate de IMM), în timp ce corporațiile s-ar angaja la un credit ce presupune o obligație de plată lunară de 100 000 de lei (mediana valorilor indicate de corporații).

Percepția asupra unui nivel maxim suportabil al ratei dobânzii la credite (în martie 2014)

Majoritatea companiilor au indicat că intenția principală este aceea de a își reduce gradul de îndatorare, nefiind interesate să mai obțină finanțare bancară indiferent de cost (52 la sută dintre cei care au credite în lei și 57 la sută dintre cei care au credite în euro). Proporția acestora este în creștere față de sondajul derulat în septembrie 2013.

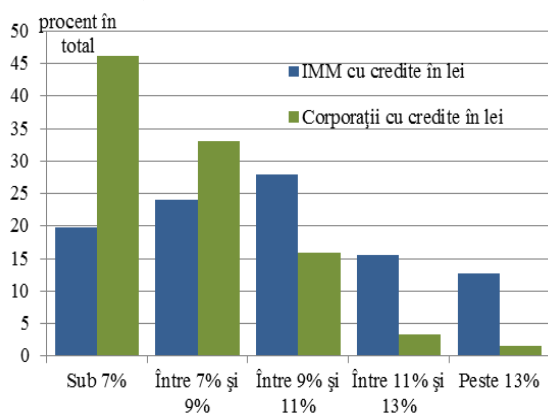
Cea mai mare parte dintre firmele care ar fi interesate de contractarea de credite bancare au declarat că ar suporta doar un cost foarte scăzut al finanțării (între 0,1 la sută și 3 la sută atât pentru creditele în lei, cât și pentru creditele în euro). Spre deosebire de IMM, care reflectă tendința la nivel agregat, corporațiile ar putea suporta și rate ale dobânzii mai mari, îndeosebi la finanțarea în monedă națională (27 la sută dintre corporații indică o rată maximă a dobânzii între 3 la sută și 8 la sută pentru credite în lei și 15 la sută dintre corporații indică o rată maximă a dobânzii între 3 la sută și 5 la sută pentru credite în euro).

Percepția asupra unor posibile evoluții nefavorabile privind rata dobânzii (în martie 2014)

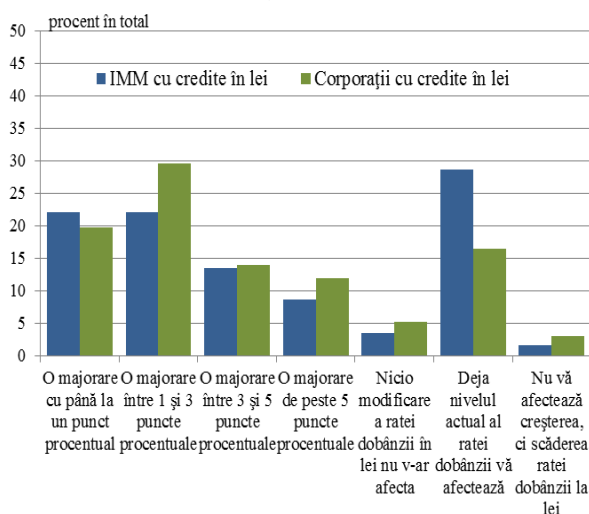
Majoritatea companiilor cu credite în monedă națională au rată medie a dobânzii între 9 la sută și 11 la sută la credite în lei⁵ și majoritatea companiilor care dețin credite în euro⁶ au o rată medie a dobânzii între 5 la sută și 7 la sută la acestea, declarând că se simt afectate deja de aceste niveluri.

Cea mai mare parte a IMM cu credite în lei suportă o dobândă lunară la creditele contractate situată în intervalul 9 – 11 la sută (28 la sută dintre IMM cu credite în lei). Ponderea cea mai însemnată a corporațiilor care s-au îndatorat în monedă națională beneficiază de o rată medie a dobânzii sub 7 la sută (46 la sută dintre corporațiile cu credite în lei) (Grafic 22). Majoritatea IMM (28 la sută dintre IMM cu credite în valută) au o rată medie la creditele în euro cuprinsă între 5 la sută și 7 la sută. În cazul corporațiilor, dobândă la credite în euro se situează majoritar între 3 și 5 la sută (46 la sută dintre corporațiile cu credite în euro) (Grafic 24). Riscul de credit, disciplina la plată nesatisfăcătoare și puterea de negociere scăzută a condițiilor de creditare ale IMM pot explica aceste diferențieri făcute de către bănci prin costul finanțării.

Grafic 22: Rata medie a dobânzii la creditele în lei pentru companiile nefinanciare care dețin credite în lei, în martie 2014

Grafic 23: Percepția companiilor nefinanciare asupra unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la credite în lei, în martie 2014

Corporațiile indică o capacitate mai bună de a face față unor posibile creșteri ale ratelor dobânzii, atât în monedă națională, cât și în euro (un șoc între 1 și 3 puncte procentuale este cel mai ușor de suportat). IMM se declară deja afectate de nivelul prezent al dobânzilor, indiferent de moneda de acordare a creditelor (Grafic 23 și Grafic 24). Situația este similară cu cea identificată la momentul sondajului anterior (septembrie 2013).

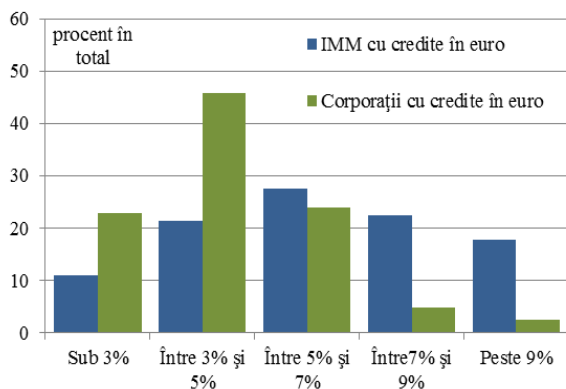
Companiile din sectoare *high-tech* au rate ale dobânzilor la lei relativ mai mari (33 la sută indică o rată medie între 11 la sută și 13 la sută) față de companiile care activează în sectoare *low-tech*

⁵ Conform Anexa: Metodologie sondaj

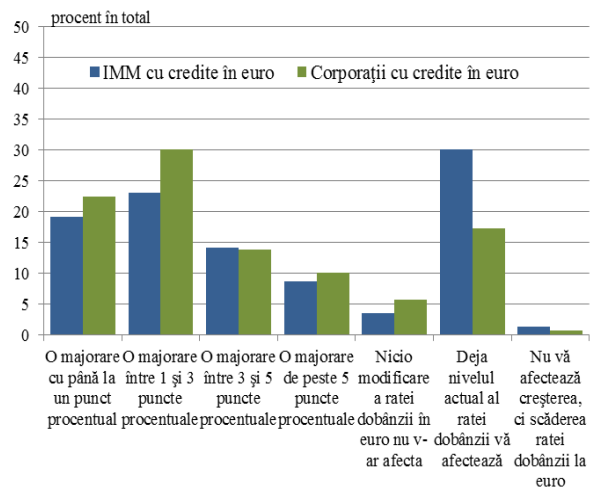
⁶ Conform Anexa: Metodologie sondaj

(33 la sută indică o rată medie între 9 la sută și 11 la sută) și sunt mai sensibile la posibile șocuri viitoare de creștere a ratelor de dobândă.

Grafic 24: Rata medie a dobânzii la creditele în euro pentru companiile nefinanciare care dețin credite în euro, în martie 2014

Grafic 25: Percepția companiilor nefinanciare asupra unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la credite în euro, în martie 2014

(B2) Percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro

Percepția asupra unei eventuale depreciere a monedei naționale (în martie 2014)

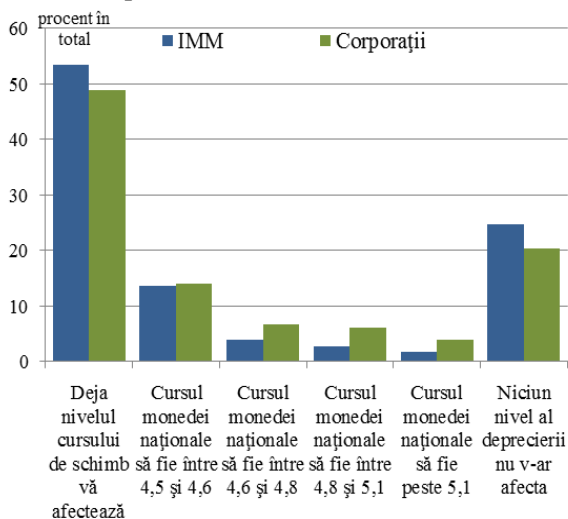
Companiile declară în proporție majoritară că sunt afectate de nivelul actual al cursului de schimb (53 la sută dintre respondenți), în timp ce 14 la sută ar fi afectate de o depreciere ușoară de 0,1 la sută. Corporațiile, în termeni relativi față de IMM, ar putea suporta mai ușor posibile deprecieri semnificative ale monedei naționale, de până la 15 la sută (Grafic 26).

Firmele importatoare⁷, corporații îndeosebi, consideră că moneda națională este suficient de slabă încât să le afecteze activitatea sau că o depreciere de 0,1 la sută i-ar afecta semnificativ, situația fiind mai problematică în rândul companiilor care dețin și credite în euro. Firmele exportatoare⁸ consideră de asemenea că un nivel semnificativ al deprecierei monedei naționale le-ar afecta în mod negativ activitatea (Grafic 27). Opiniile sunt în aceeași linie cu cele de la sondajul anterior, dată fiind și modificarea modestă a cursului de schimb față de momentul respectiv (septembrie 2013).

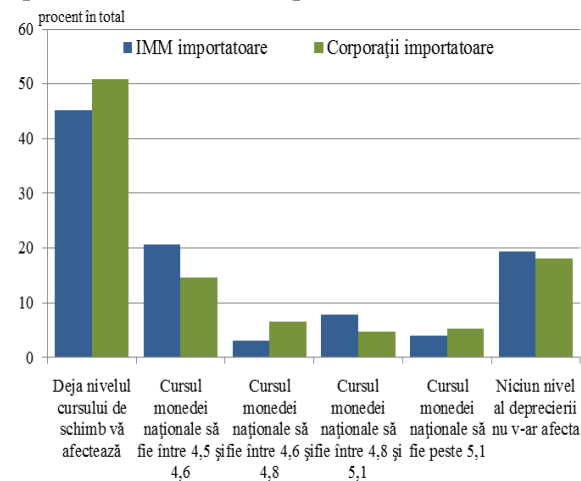
⁷ În categoria firmelor importatoare au fost alese acele companii de comerț exterior care realizează import net (deficit comercial), iar valoarea importurilor lor a fost mai mare de 100.000 euro în fiecare trimestru din anul 2013.

⁸ În categoria firmelor exportatoare au fost alese acele companii de comerț exterior care realizează export net (surplus comercial), iar valoarea exporturilor lor a fost mai mare de 100.000 euro în fiecare trimestru din anul 2013.

Grafic 26: Percepția asupra posibilității de depreciere a monedei naționale a companiilor IMM și corporații, în martie 2014

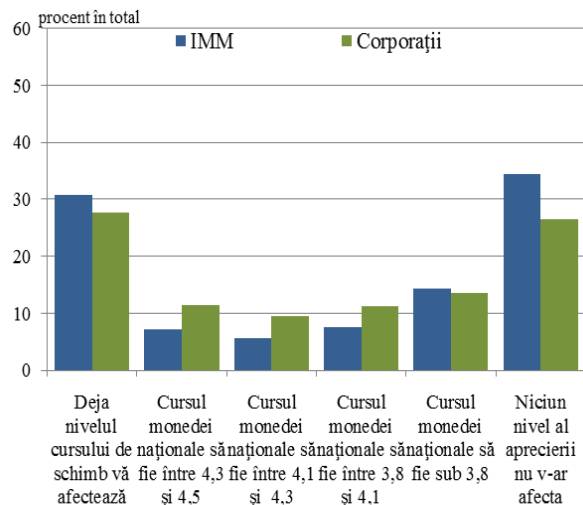
Grafic 27: Percepția asupra posibilității de depreciere a monedei naționale a companiilor importatoare (IMM și corporații), în martie 2014

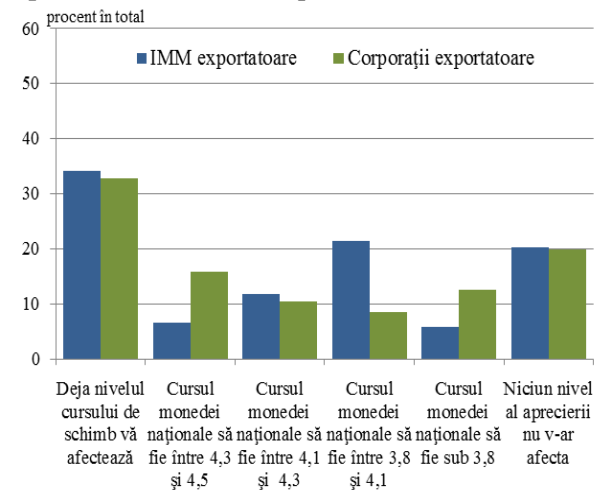
Percepția asupra unei eventuale aprecieri a monedei naționale (în martie 2014)

Companiile consideră că aprecierea monedei naționale față de euro este mai puțin îngrijorătoare decât deprecierea, 31 la sută indicând că nivelul actual al cursului îi deranjează din punct de vedere al aprecierii. Corporațiile ar fi afectate mai degrabă de aprecieri între 0,1 la sută și 15 la sută, în timp ce mare parte dintre IMM sunt nemulțumire de nivelul actual al cursului de schimb (Grafic 28).

Grafic 28: Percepția asupra posibilității de apreciere a monedei naționale a companiilor nefinanciare IMM și corporații, în martie 2014

Grafic 29: Percepția asupra posibilității de apreciere a monedei naționale a companiilor exportatoare (IMM și corporații), în martie 2014

În afara exportatorilor care afirmă că sunt afectați deja de nivelul actual al cursului, cele mai multe IMM exportatoare ar fi afectate de o apreciere mai mare de 8 la sută (21 la sută dintre

IMM importatoare), în timp ce 16 la sută dintre corporațiile exportatoare s-ar simți afectate de o apreciere ușoară de 0.1 la sută (Grafic 29).

Anexă: Metodologie sondaj

Sondajul este efectuat semestrial de BNR în lunile martie și septembrie. Are la bază un chestionar care este transmis unui eșantion de aproximativ 10 000 de companii nefinanciare, dintre care circa 80% sunt IMM, corporațiile fiind incluse exhaustiv.

Eșantionul, reprezentativ la nivel național, este extras prin procedee statistice, după următoarele criterii:

- clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații);
- sector de activitate, conform încadrării în CAEN Rev.2 (cu două cifre);

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind (A) accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și (B) capacitatea companiilor nefinanciare de a face față unor condiții financiare nefavorabile (evoluții privind rata dobânzii și cursul de schimb).

Întrebările vizează opiniile companiilor privind:

- situația economică generală a firmei;
- disponibilitatea surselor de finanțare,
- condițiile și factorii privind accesul la finanțare al companiilor,
- percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii),
- percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro.

Analiza răspunsurilor

Răspunsurile la întrebări sunt analizate în funcție de forma în care acestea sunt prezentate, astfel:

a) Pentru întrebările cu grilă de notare se pot urma trei paliere de analiză:

- analiza răspunsurilor separat pentru notele indicând o dinamică pozitivă, pentru notele indicând o lipsă de dinamică și pentru notele indicând o dinamică negativă;

- analiza răspunsurilor doar pentru notele indicând o anumită dinamică;

- analiza în sold net conjunctural (diferență între ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind ascendentă/semnificativă și ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind descendentă/nesemnificativă)

b) Pentru întrebările cu răspuns multiplu sau întrebările cu răspuns unic: analiza ponderii celor care au ales o anumită variantă de răspuns în totalul respondenților.

În cazul întrebării „A1. Cum apreciați că au evoluat următorii indicatori pentru companie în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a unui indicator și procentul companiilor care au indicat o scădere a indicatorului. Un rezultat net pozitiv poate indica o îmbunătățire a cifrei de afaceri, profitului sau marjei profitului sau o înrăutățire a costurilor cu forța de muncă, a altor costuri sau a cheltuielilor lunare cu costul creditului.

În cazul întrebării „A2: Care sunt problemele cele mai presante cu care s-a confruntat compania în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o problemă ca fiind semnificativă și procentul companiilor care au indicat o problemă ca fiind nesemnificativă. Un rezultat

net pozitiv înseamnă că o anumită problemă este semnificativă.

În cazul întrebării „A8: Care este opinia dvs. cu privire la evoluția din ultimele 6 luni a termenilor și condițiilor aplicate creditelor contractate (credite în derulare indiferent de vechime) de la bănci și instituții financiare nebankare?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o înăsprire a condițiilor și procentul companiilor care au indicat o relaxare a condițiilor. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită condiție a devenit mai stringentă.

În cazul întrebărilor „A9: Vă rugăm să ne precizați cum a evoluat disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în ultimele 6 luni?” și „A10: Cum apreciați că va evolua disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în următoarele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a disponibilității unei surse de finanțare și procentul companiilor care au indicat o scădere a disponibilității unei surse de finanțare. Un rezultat net pozitiv înseamnă că disponibilitatea unei surse de finanțare a crescut (A9) sau va crește (A10).

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele șase luni și așteptările privind următoarele șase luni.

Definirea companiilor cu credite și a companiilor fără credite în derulare

1. Separarea companiilor în companii care au credite în derulare și companii care nu au credite în derulare s-a realizat după varianta de răspuns „d. Nu aveți credite în derulare”, de la întrebarea cu răspuns unic „A7. Cum percepeți relația din ultimele 6 luni cu băncile și instituțiile financiare nebankare la care ați contractat credite (credite în derulare indiferent de vechime)?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în derulare, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în derulare.

2. Separarea companiilor în companii care au credite în lei și companii care nu au credite în lei s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în lei (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B5. Între ce valori evaluați că se situează rata medie a dobânzii la creditele în lei pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în monedă națională, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în monedă națională.

3. Separarea companiilor în companii care au credite în euro și companii care nu au credite în lei s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în euro (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B7. Între ce valori evaluați că se situează rata medie a dobânzii la creditele în euro pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în euro, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în euro.